MŪSŲ žodis

2013/1

www.lass.lt
www.musuzodis.lt

NEŽINOMO AUTORIAUS MOZAIKA. IMPERATORIUS JUSTINIANAS I SU PALYDA

Tai viena iš dviejų mozaikų Ravenos (Italija) Šv. Vitalio bazilikoje. Ši bažnyčia, kaip vienas iš svarbiausių Bizantijos meno pavyzdžių Vakarų Europoje, 1996 metais buvo įtraukta į JUNESKO pasaulinės kultūros paveldo sąrašą. Sodrių spalvų freskoje, kurioje akivaizdi helenizmo ir romėnų meno tradicija, vaizduojamas Rytų Romos (taip buvo vadinama Bizantijos imperija) imperatorius Justinianas I (483-565) - jis valdė šalį nuo 527 metų iki savo mirties. Freskos centre - imperatorius auksu siuvinėtais drabužiais. Rankose jis laiko didelę, galbūt jo paties dovanotą bažnyčiai, katalikų liturgijoje naudojamą auksinę pateną, Bizantijos apeigose vadinamą diskosu. Imperatorius įsakė pastatyti Konstantinopolyje katedrą. Ji tuo metu buvo didžiausia pasaulyje. Be to, jis dėjo daug pastangų, kad būtų stiprinamas bažnyčios autoritetas. Už šiuos nuopelnus Rytų ortodoksai imperatorių laikė šventuoju. Mozaikoje jis vaizduojamas su aureole. Imperatoriaus dešinėje - pirmasis Ravenos arkivyskupas Maksimianas. Akivaizdi stipri valdžios ir bažnyčios sąjunga. Kairėje - į imperatoriaus nemalonę dar nepatekęs, dar neapakintas kariuomenės vadas Belizarijus. Vadovaudamas kariuomenei 534 metais, jis užkariavo dalį Šiaurės Afrikos, 535 m. - Italiją, taip pat ir Romą. Vėliau ties rytine Bizantijos siena kovėsi su persais prie Eufrato upės. Belizarijus už narsą ir drąsą buvo mylimas ir gerbiamas labiau negu imperatorius. Tai žeidė Justinianą I - 562 metais jis apkaltino Belizarijų sąmokslu, atėmė turtą, apakino. Nors 563 metais Belizarijus buvo išteisintas, tačiau turtas nebuvo sugrąžintas - Belizarijus skurdo ir elgetavo.

Dailininkai labiau buvo pamėgę elgetaujančio Belizarijaus siužetą. Pirmiausia menininkus traukė Belizarijaus istorija ir ypač - jo aklumas. Mūsų kolekcijoje - tik vienas darbas, kuriame Belizarijus vaizduojamas dar iki apakinimo. Tai Šv. Vitalio bazilikos freska. Joje, be Belizarijaus, imperatoriaus ir arkivyskupo, vaizduojami dar keturi ilgomis iki žemės sniego baltumo tunikomis vilkį didžiūnai. Kairėje mozaikos pusėje - akylų žvilgsnių imperatoriaus sargybiniai, su ietimis ir skydais rankose. Daugiau kaip keturiolika šimtmečių senumo glazūruota mozaika išlaikė laiko išbandymus, išsaugojo spalvingumą. Iki šiol šis meno šedevras žavi šventyklos lankytojus.

Vytautas GUDONIS